บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ศาสนาอิสลามมีประวัติความเป็นมาที่ว่าเป็นศาสนาหนึ่งที่ได้เกิดขึ้นในคาบสมุทรอาหรับ เมื่อ 1,400 กว่าปีที่ผ่านมา แต่กระนั้นคำว่าอัลอิสลามและศาสนาอิสลามนั้นไม่ได้เป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใด เนื่องจากศาสนาอิสลามหรือคำว่าอิสลาม มีมาตั้งแต่ 4,000 กว่าปีมาแล้ว โดยถูกกล่าวไว้และถูกเรียกใช้ตั้งแต่สมัยนบีอิบรอฮีม ﷺ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตรัสไว้ว่า

﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(سورة آل عمران:من آية 67)

ความว่า “อิบรอฮีมไม่เคยเป็นยิวและไม่เคยเป็นคริสต์ แต่ทว่าเขาเป็นผู้ที่หันออกจากความเท็จสู่ความจริง เป็นผู้น้อมตาม และเขาก็ไม่เคยอยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี (แก่อัลลอฮฺ)”

(สูเราะฮฺอาละอิมรอน:อายะฮฺ 67)

Abu Ja‹far al-Ṭabariy (2001:17/594) ได้ให้คำอธิบายที่มีใจความว่า แท้ที่จริงแล้วชาวยิวนั้นศรัทธาต่อนบีมูซา ﷺ แต่พวกเขาปฏิเสธนบีอีซา ﷺ ส่วนชาวคริสนั้นพวกเขาศรัทธาต่อนบีอีซา ﷺ แต่พวกเขากลับปฏิเสธต่อท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ทั้งๆที่พวกเขาเหล่านั้นมาจากเชื้อสายท่านนบีอิบรอฮีม ﷺ แต่กระนั้น ท่านนบีอิบรอฮีม ﷺ นั้นเป็นผู้ที่บริสุทธิ์และยอมจำนนต่อ อัลลอฮฺ ﷻ และไม่ได้เป็นผู้ตั้งภาคีแต่อย่างใด

ตามที่ศาสนาอิสลามมีสายมาจากนบีอิบรอฮีม ﷺ ผ่านนบีอิสมาอีล ﷺ และท่านนบีอิสฮาก ﷺ ผ่านมาถึงนบีมุหัมมัด ﷺ แล้วได้ตั้งถิ่นฐานในคาบสมุทรอาหรับ โดยทางสังคมศาสตร์พบว่าประชากรในสมัยนั้นใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าการปกครองรวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มหรือชนเผ่าต่างๆ และท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เองก็ได้เกิดมาท่ามกลางสังคมที่มีการพูดภาษาอาหรับ แต่ในสมัยนั้นน้อยคนนักที่สามารถอ่านหรือ

Prince of Songkla University Pattani Campus

เขียนได้ เมื่อท่านได้รับวะฮฺยู[1] และอิสลามก็ได้ถูกทรงประทานลงมา พร้อมๆกับอัลกุรอานที่ถูกส่งลงมา ทั้งนี้เพื่อให้เป็นข้อผูกมัดและที่ยึดมั่นทางใจพร้อมๆกับเป็นแสงสว่างที่ส่องทางแก่ผู้คนในสมัยนั้น รวมทั้งยังเป็นวิถีชีวิตแก่ผู้ที่รับอิสลามรวมทั้งผู้ที่กำลังศึกษาเกี่ยวกับอิสลามและผู้ที่ยังปฏิเสธอิสลาม โดยที่อัลกุรอานนั้นก็ถูกประทานลงมาในภาษาอาหรับเพื่อที่พวกเขาเหล่านั้นจะได้เข้าใจอิสลามง่ายขึ้น ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

(سورة يوسف:من آية 2)

ความว่า "แท้จริงเราได้ให้อัลกุรอานแก่เขาเป็นภาษาอาหรับเพื่อพวกเจ้าจะใช้ปัญญาคิด"

(สูเราะฮฺ ยูซุฟ:จากอายะฮฺ 2)

Majmū‹ah min al-‹ulamā, b ī ishrāf al-Buḥūth al-I,slamiyah bi al-Azhar (1973:530) ได้ให้ความหมายซึ่งมีใจความว่า "อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตรัสว่าแท้ที่จริงแล้วเราได้ประทานอัลกุรอานเล่มนี้แก่มุหัมมัด ﷺ ด้วยภาษาอาหรับเพื่อที่พวกอาหรับทั้งหลายจะได้อ่านไตร่ตรอง และทำความเข้าใจ และยังเป็นการเชิญชวนชาวอาหรับและผู้ที่ไม่ใช่อาหรับสู่ร่มเงาของศาสนาของอิสลาม"

al-sayūṭy (1998:2/260) ได้ให้คำตัฟซีรกับอายะฮฺดังกล่าว ซึ่งมีใจความว่า "อายะฮฺข้างต้นบ่งบอกว่า อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงประทานอัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับโดยเรียบเรียงจากพยัญชนะอาหรับ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ชนชาวอาหรับในสมัยนั้น เลือกอิสลามและปฏิบัติตามที่ท่าน นบีมุหัมมัด ﷺ ได้นำมาเผยแพร่แก่พวกเขา ดังเช่นที่ ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ "แท้จริงเราได้ให้อัลกุรอานแก่เขาเป็นภาษาอาหรับ" หมายความว่า ด้วยภาษาอาหรับ ﴿لَعَلَّكُمْ﴾ "เพื่อพวกเจ้า" โอ้บรรดาชาวมักกะฮฺ ﴿تَعْقِلُونَ﴾ "(พวกเจ้า) จะได้ใช้ปัญญา" เข้าใจความหมายของอัลกุรอาน"

Abu Ja‹far al-Ṭabariy (2000:15/551) ได้ให้ความหมายซึ่งมีใจความว่า "อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงส่งอัลกุรอานลงมาด้วยภาษาอาหรับเพื่อชนชาวอาหรับเนื่องจากลิ้นของพวกเขา

---

[1] สาส์นจากอัลลอฮฺ ﷻ ที่ได้ทรงส่งลงมาแก่บรรดารอซุลของพระองค์ตั้งแต่อดีตกาลผ่านญิบรีลจนถึงท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ซึ่งสาส์นนี้คือทางนำของพระองค์ที่ทรงส่งลงมาเพื่อให้บรรดารซุลเหล่านั้นนำพาประชาชาติของพวกเขาให้หลุดพ้นจากความมืดสู่ทางแห่งแสงสว่าง

Prince of Songkla University Pattani Campus

และการสนทนาของพวกเขาเป็นภาษาอาหรับ ด้วยเหตุนี้ อัลกุรอานจึงถูกส่งลงมาด้วยภาษาของพวกเขาเพื่อที่พวกเขาจะได้ไตร่ตรองและทำความเข้าใจ"

จากอายะฮฺข้างต้น เมื่อมองถึงทัศนะของบรรดานักตัฟซีรแล้ว เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความสำคัญของอัลกุรอานที่ถูกส่งลงมาในสมัยนบีมุหัมมัด ﷺ โดยได้ลงมาเป็นภาษาอาหรับเพื่อที่ชาวมุสลิมและไม่ใช่มุสลิมได้ใช้เป็นแนวทางในการเข้าใจอิสลาม โดยเริ่มตั้งแต่หนึ่งคน เป็นสิบคน จนกระทั่งกลายเป็นแสนกว่าคนที่นับถือศาสนาอิสลามในสมัยของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ

ภาษาอาหรับได้มีอิทธิพลอย่างสูงในสมัยของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เนื่องจากว่าท่านได้ใช้ภาษานี้ในการเผยแพร่ บรรยายและอธิบายเกี่ยวกับอิสลาม รวมทั้งเป็นการอธิบายอัลกุรอานมาอีกขั้นหนึ่ง และต่อมาในสมัยของคุละฟาอ์อัรรอชิดีน ﷺ ที่ได้เปิดประเทศในแถบใกล้เคียง รวมถึงราชวงศ์อะมะวียะฮฺ ที่ได้ปกครองอาณาจักรอิสลามหลังจากสมัยคุละฟาอ์อัรรอชิดีน และยังมีราชวงศ์อับบาซียะฮฺซึ่งได้ก่อตั้งหลังจากการล่มสลายของราชวงศ์อะมะวียะฮฺ ซึ่งทั้งสองราชวงศ์ปกครองอยู่ในช่วงของศตวรรษที่ 1-3 ซึ่งถือว่าเป็นยุคทองหรือเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งความรุ่งเรืองของอิสลาม[2] โดยได้มีคนสนใจในภาษาอาหรับและเล่าเรียนภาษาอาหรับอย่างมาก ทั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกันนั่นก็คือ 1.) สืบเนื่องมาจากบางประเทศที่อิสลามได้ไปเปิดนั้นเป็นประเทศที่ไม่มีพื้นฐานภาษาอาหรับดั้งเดิมเลยแม้แต่น้อยเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาอัลกุรอานและอัลหะดิษ ภาษาอาหรับกลายเป็นภาษาต้นๆที่พวกเขาเหล่านั้นเรียนรู้กันมา 2.) กลุ่มที่พยายามเรียนรู้ภาษาอาหรับเรียนรู้อัลกุรอานเรียนรู้อัลหะดิษทั้งนี้ก็ไม่ใช่เพื่อสิ่งอื่นใดนอกเหนือจากว่าต้องการหาข้อผิดพลาดเพื่อโจมตีอิสลามเท่านั้น อาทิกลุ่มบางประเภทของศาสนายิวคริส กลุ่มปรัชญาที่สุดโต่ง และกลุ่มนักบูรพาคดีที่ได้เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ในยุครุ่งเรืองของอิสลามจะพบเห็นว่าบรรดาปราชญ์อิสลามที่เชี่ยวชาญและมีความสามารถในด้านอัลกุรอาน อัลหะดิษ ฟิกฮฺ รวมทั้งการเกิดของบรรดาสำนักต่างๆทั้งสี่สำนัก โดยพวกเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้และภาษาอาหรับ

---

[2] บรรจง บินกะซัน (2544:65) ยุคของฮารูน อัรเราะชีด เป็นยุคทองของประวัติศาสตร์อิสลาม เพราะเป็นยุคที่ศาสนา การศึกษา วัฒนธรรม การเมืองและการค้ามีความเจริญก้าวหน้ามากที่สุด กรุงแบกแดดได้รับการยอมรับว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าและมีอารยธรรมมากที่สุดในโลก นักวิชาการ พ่อค้าและนักท่องเที่ยวจากทั่วมุมโลกได้พาหลั่งไหลมาที่เมืองแห่งนี้ และท่านได้ให้ความอุปถัมภ์การศึกษาที่ยิ่งใหญ่ ได้รับสั่งให้มีการแปลวิทยาการต่างๆออกมาเป็นภาษาอาหรับ

หลังจากที่อิสลามได้กระจัดกระจายในอาณาบริเวณคาบสมุทรอาหรับแล้วโดยที่มีภาษาอาหรับเป็นสะพานในการเชื่อมต่อสำหรับการเผยแพร่ภาษาอาหรับ แต่กระนั้นไม่ว่าจะเป็นเพราะด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้นหรือเหตุผลอื่นๆนับประการก็ตาม ทำให้ภาษาอาหรับไปไกลพร้อมๆกับศาสนาอิสลามอย่างเช่นไปไกลถึงแอฟริกาใต้[3]แอฟริกาตะวันตก เอเชียตะวันออกเข้าไปในทวีปยุโรป[4] ทวีปอเมริกาและทวีปเอเชียรวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประเทศที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์รวมของอิสลามในสมัยนั้น เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ยาวไกล แต่กระนั้นก็ยังถือว่าเป็นประเทศที่ได้รับอิทธิพลอย่างสูงของภาษาอาหรับ เนื่องจากการมาเผยแพร่อิสลามของบรรดานักเดินเรือ ซึ่งก็มีเส้นทางมาจากสามสายหลักด้วยกัน

อาลี สาเมาะ (2556:3) ได้กล่าวซึ่งมีใจความว่า “ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีอารยะธรรมยาวนาน โดยเฉพาะการเข้ามาของอิสลามในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้การเข้ามาของอิสลามพบว่ามีการเข้ามาด้วย สามเส้นทางหลักๆด้วยกัน ทั้งนี้การเข้ามาของกลุ่มชนเหล่านั้นนอกเหนือจากทำการค้าขายแล้วยังเป็นการเข้ามาเพื่อเผยแพร่ศาสนาอิสลามและเผยแพร่ภาษาอาหรับ ด้วยเหตุประการนี้พบว่าศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับเป็นสองสิ่งที่จะต้องเดินไปด้วยกัน โดยการเข้ามาของศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับมี 3 เส้นทางหลักๆ ด้วยกัน คือ ผ่านทางชาวจีนผ่านทางชาวอินเดีย และผ่านทางชาวอาหรับ”

การเข้ามาของพ่อค้าต่างๆทั้งสามสายหลักพบว่าอิสลามที่เข้ามาโดยการผ่านทางชาวอาหรับถือว่าเป็นสายหลักสำคัญของศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับในสมัยดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนมากแล้วจะเป็นพ่อค้าทางทะเลที่มาจาก เปอร์เซีย คาบสมุทรอาหรับ รวมถึงเยเมน (ฮัฎรอตุล

---

[3] บรรจง บินกะซัน, 2544:79 หลังจากที่กองทัพมุสลิมมีชัยชนะต่อชนเผ่าเบอร์เบอร์ และได้มีการปฏิบัติตัวที่ดีต่อชนเผ่าดังกล่าว จึงทำให้ความแน่นแฟ้นระหว่างมุสลิมและชนเผ่านี้มีมากขึ้นและทำให้พวกเขาเหล่านั้นเข้ารับอิสลามจนกระทั่งชนเผ่าเบอร์เบอร์เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในทวีปแอฟริกา

[4] บรรจง บินกะซัน. 2544:79 หัวหน้าคริสเตียนได้มาหา มูซา บิน นุซัยร์ ผู้ปกครองมุสลิมในแอฟริกาเหนือและร้องทุกข์ถึงความเผด็จการของผู้ปกครองสเปน ดังนั้น มูซา ได้สั่งให้ฏอริก บิน ซิยาด แม่ทัพผู้มีชื่อเสียงของเข้าให้เข้ายึดสเปนจนกระทั่งมีชัยชนะเหนือสเปน ทำให้มุสลิมเริ่มเข้าไปยังสเปนและเป็นจุดเริ่มต้นของศาสนาอิสลามในยุโรป ดังนั้นจึงจะพบว่าการเข้าไปของอิสลามในยุโรปนั้น มีสองเส้นทางหลักด้วยกัน คือการเข้าไปด้วยจักรวรรดิอุมัยยะฮฺที่ได้ปกครองสเปนรวมทั้งการปกครองของจักรวรรดิอุมัยยะฮฺในแถบยุโรปตะวันออกและการปกครองของจักรวรรดิอับบาซียะฮฺและที่สำคัญที่สุดคือการปกครองของจักรวรรดิออโตมานที่กินพื้นที่ของยุโรปเกือบครึ่ง

เมาตฺ) จึงทำให้มีคำบางคำที่เป็นคำทับศัพท์ของภาษาอาหรับที่ใช้ปัจจุบัน เช่นคำว่า มุสตาหีล ซะกาต ฮัจ เป็นต้น (مستحيل، ذكاة، حج) ที่ถูกใช้ทับศัพท์ในภาษามลายู

การเข้ามาของศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีพื้นที่หลักๆหรือประเทศที่สำคัญๆสำหรับการทำค้าขาย ซึ่งแน่นอนว่าที่หลักๆก็คือประเทศที่มีอาณาเขตติดกับทะเลทั้งนี้ก็ง่ายต่อการเดินเรือเพื่อเข้ามาทำการค้าขาย ประเทศที่มีการเข้ามาของอิสลามและชนชาวอาหรับมาที่สุดมีเมืองอาเจก (ประเทศอินโดนีเซีย) มะละกา (ประเทศมาเลเซีย) เคดะห์ (ประเทศมาเลเซีย) มินดาเนา (ประเทศฟิลิปปินส์) ฟาฏอนี (จังหวัดปัตตานีประเทศไทยในปัจจุบัน และอยุธยา

พิสิทธิ์ นิรัตติวงศกรณ์และคณะ (2554:43) ได้กล่าวว่า “จุดกำเนิดของศาสนาอิสลามมนั้นมาจากคาบสมุทรอาหรับและได้ขยายไปในโลกใบนี้ รวมทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้แก่อินโดนีเซียและมาเลเซียรวมถึงภาคใต้ของประเทศไทยโดยพ่อค้าชาวอาหรับเข้ามาทำค้าขายและได้สอนศาสนาอิสลามภายในตัวจนเป็นที่ยอมรับในสังคม ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์อิสลามได้ขยายสู่ทุกภาคส่วนของประเทศไทย ซึ่งมีการตั้งรกรากของชาวมุสลิมตั้งเดิมและที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัย”

อิบรอฮิม ชุกรีและคณะ (2549:14-16) ได้กล่าวว่า “ปัตตานีเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เนื่องจากหมู่บ้านเปาะตานี (ชื่อสมัยก่อน) ตั้งอยู่ในเขตที่สวยงาม มีพื้นที่สูง น้ำไม่ท่วม ชายฝั่งทะเลเป็นแหลมยาวและมีอ่าวกว้างใหญ่เหมาะสำหรับเป็นท่าเรือกำบังคลื่นลมได้ดี จึงมีการติดต่อค้าขายและการสมาคมกับชาวต่างชาติโดยเฉพาะการเข้ามาของชนชาติอาหรับที่เข้ามาทำการค้าขายในแถบบริเวณนี้ซึ่งในขณะเดียวกันก็ได้เข้ามาเผยแพร่ศาสนาอิสลามรวมทั้งภาษาอาหรับอีกด้วย[5]จะเห็นได้ว่าในภาษามลายูท้องถิ่นนั้นก็มีคำบางคำที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาอาหรับถึงแม้ว่าจะผิดเพี้ยนไปจากเสียงเดิมก็ตาม”

Prince of Songkla University Pattani Campus

---

[5]ปรากฏหลักฐานจำนวนมากที่เป็นข้อบ่งชี้ว่าชาวอาหรับได้เข้ามายังเมืองท่าต่างๆในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น พยัญชนะภาษาอาหรับที่ถูกเขียนไว้บนเหรียญของชาวเคดะห์เมืองมะละกา สหพันธรัฐมาเลเซีย เหรียญของชาวฟาฏอนีสมัยก่อนและพยัญชนะภาษาอาหรับที่ถูกสลักไว้บนปืนใหญ่ซึ่งได้ถูกเก็บไว้ ณ พิพิธพันธ์เมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ประเทศไทย

ครั้งต่อมาหลังจากเวลาผ่านไปเป็นศตวรรษเราจะพบว่ามีอาจารย์จากแถบประเทศอาหรับ อาทิ อียิปต์ เยเมน และโซมาเลีย[6] เข้ามาทำการสอนภาษาอาหรับในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งอาจารย์จากปัตตานีเดินทางไปศึกษาต่อ ณ นครเมกกะห์ ประเทศซาอุดิอาระเบียและได้เดินทางกลับมาเปิดปอเนาะหลังจากได้จบการศึกษา จึงทำให้ภาษาอาหรับไม่สูญหายไปจากปัตตานีและแถบมลายูสืบเนื้อมาจากว่าได้มีการเปิดปอเนาะ[7] ในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ มิใช่เพียงแค่ปอเนาะเท่านั้นที่มีการเรียนการสอนซึ่งเป็นหนังสือที่ถูกเขียนด้วยภาษาอาหรับ แต่ยังมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม[8] ที่ได้เพิ่มในหลักสูตรการสอนด้วยวิชาภาษาอาหรับและวิชาต่างๆ ที่ถูกเขียนและสอนด้วยภาษาอาหรับ

เมื่อมองถึงสภาพปัจจุบัน พบข้อสังเกตอีกข้อสังเกตอีกข้อหนึ่งว่าภาษาอาหรับไม่ใช่แค่ภาษาทางศาสนศาสตร์เท่านั้นแต่ยังเป็นภาษาทางเศรษฐศาสตร์อีกด้วย จากการสำรวจพบว่าภาษาอาหรับเป็นภาษาที่มีอิทธิพลมากเป็นอันดับสองในปัจจุบันรองจากภาษาอังกฤษและในอนาคตก็อาจจะเป็นไปได้ในการที่จะก้าวข้ามขึ้นไปอยู่อันดับที่หนึ่งซึ่งสาเหตุก็เพราะว่าประเทศมหาอำนาจในด้านเศรษฐกิจและการงานการเงินที่มีอยู่ในตะวันออกกลางไม่ว่าจะเป็นประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต กาตาร์และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เป็นต้นก็ล้วนแล้วแต่ใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาทางการทั้งสิ้นและยังไม่นับรวมถึงระบบการศึกษาที่ใช้ภาษาอาหรับรวมถึงตำรับตำราต่างๆก็ถูกเขียนและพิมพ์ด้วยภาษาอาหรับ

Prince of Songkla University Pattani Campus

---

[6]ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และมหาวิทยาลัยฟาฏอนี (วิทยาลัยอิสลามยะลา) พบว่ามีคณาจารย์ที่เชี่ยวชาญภาษาอาหรับเข้ามาเป็นอาจารย์เฉพาะด้าน โดยเฉพาะเข้ามาสอนในหลักสูตรที่เป็นภาษาอาหรับและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับ

[7]อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขตและคณะ (2553:43-44) ได้ให้ความหมายของปอเนาะว่า ปอเนาะได้มีคำเดิมมาจากภาษาอาหรับคำว่า “ฟุนดุก” ซึ่งหมายถึงโรงแรมหรือที่พัก ซึ่งปอเนาะที่เกิดขึ้นในบ้านเรานั้น เป็นสถาบันศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดสถาบันหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งการวิวัฒนาการของปอเนาะนั้นก็คือรูปแบบการจัดการศึกษาจากบ้านของผู้รู้ นั่นก็คือ เมื่อมีผู้รู้ ก็จะมีคนจำนวนหนึ่งเดินทางมาค้นคว้าศึกษาความรู้จากผู้รู้เหล่านั้น เพื่อความสะดวก พวกเขาก็จะ สร้างที่พักชั่วคราวบริเวณใกล้ๆกับบ้านของผู้รู้ ที่พักอาศัยนั้นถูกเรียกว่า “ปอเนาะ”

[8] อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขตและคณะ (2553:131-133) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือเดิมเรียกว่าโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามได้รับการปรับเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมาในปี พ.ศ. 2526 หลังจากที่รัฐบาลในสมัยนั้น เริ่มมีนโยบายที่จะเปลี่ยนชื่อมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ให้ตรงกับพระราชบัญญัติของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งอันที่จริงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นก็ยังเป็นเค้าโครงเดิมของระบบปอเนาะ เพียงแค่มีการเพิ่มการสอนสามัญควบคู่กับศาสนา

อิมรอน มะลูลีมและคณะ (2534:27-29) ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ใช้ในการเขียนพูดเป็นภาษาแห่งการสื่อสารระหว่างอาหรับทั้งมวล ซึ่งได้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์มากขึ้นในรูปของการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจที่มีการอพยพคนงาน ทำให้การพานิชย์และทางการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้น

ในแต่ละปี จะมีนักศึกศึกษาจากประเทศไทยที่เดินทางไปศึกษาต่อในกลุ่มประเทศอาหรับเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเดินทางไปศึกษานับตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา รวมถึงระดับมหาบัณฑิตศึกษา โดยได้เข้าไปศึกษายังประเทศอียิปต์[9] จอร์แดน ซาอุดีอาระเบีย โมร็อกโก เป็นต้น จึงทำให้ภาษาอาหรับนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาและผู้ที่สนใจ โดยที่นักศึกษาเหล่านั้นส่วนมากก็มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การเรียนอิสลามศึกษาและการเรียนการสอนภาษาอาหรับนั้นมีมานานแล้ว เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา รวมถึงโรงเรียนตาดีกา[10] ต่อมามีในระดับมัธยม ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะส่วนมากในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้กระทั่งในโรงเรียนสามัญที่มีการเรียนการสอนที่เพิ่มหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มเข้าไปและเข้าสู่ในระดับอุดมศึกษาที่มีหลายสถาบันด้วยกันที่เปิดหลักสูตรการสอนภาษาอาหรับไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยฟาฏอนีซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ที่เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ภายใต้กำกับของรัฐ เป็นต้น

ประสงค์ สุ่นศิริ (2526:13-17) จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่มีอยู่ในบ้านเมืองขณะนี้ และเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนยุ่งยากกว่าภาคอื่นๆ เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่แตกต่างหลายประการ และได้เป็นปัญหาที่สะสมมานาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม หรือสภาวะที่แตกต่างกันทางด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของสังคม เรื่องภาษา ศาสนา ความปลอดภัย หรือการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ดีก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

---

[9] ข้อมูลจากสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ได้เปิดเผยข้อมูลว่า มีนักศึกษาที่ได้มาศึกษา ณ ประเทศอียิปต์ เพื่อศึกษาด้านศาสนา อยู่ที่ประมาณ 3,500 คน และมีนักศึกษาไทยที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศอียิปต์รวมแล้วมากกว่า สี่หมื่นคน

[10] อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขตและคณะ (2553:35-36) ได้กล่าวว่า สถาบันตาดีกานั้นมีเรียกชื่อว่า เสอโกละฮฺ มลายู หรือมีชื่อว่าโรงเรียนฟัรฎูอีน หรือมัดราซะฮฺหรือบาลาเซาะ ซึ่งการก่อตั้งโรงเรียนมลายูนี้มีวัตถุประสงค์หนึ่งก็คือเพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความแตกต่างกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐบาลซึ่งจะเป็นโรงเรียนที่สอนเฉพาะวิชาทางศาสนา ซึ่งหนังสือเรียนส่วนใหญ่จะเป็นภาษามลายู และก็มีหนังสือที่เขียนเป็นภาษาอาหรับเฉพาะวิชาภาษาอาหรับเท่านั้น

Prince of Songkla University Pattani Campus

ในปัญหาต่างๆที่ได้กล่าวมานั้น ปัญหาด้านศาสนาและภาษาดูจะเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและสื่อสารภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ไม่นิยมพูดภาษาไทย มีความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนาและจารีตประเพณีอย่างแน่นแฟ้น โดยมุสลิมนิยมให้บุตรหลานได้เรียนศาสนา จะยากจนอย่างไรก็จะต้องพยายามส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ การที่มีโครงการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาขึ้นในพื้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นอกจากจะช่วยรับผู้ที่จบการศึกษาศาสนาและวิชาสามัญในโรงเรียนแล้ว ยังเป็นทางเลือกให้บุคคลเหล่านี้ศึกษาต่อในประเทศแทนที่จะเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศแทน

สนอง จันทนินทร (2526:30-32) คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ข้อเสนอในการเป็นนโยบายและแนวทางการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีดังนี้

1. ส่งเสริมให้คนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสามัญ สายอาชีพ และการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อเยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยอย่างแพร่หลาย

2. ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ให้มีหลักสูตรและแบบเรียนสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นโดยเฉพาะให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของท้องถิ่น

3. ปรับปรุงและควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียนราษฎร์ที่สอนศาสนาอิสลามที่พัฒนาจากปอเนาะ

4. สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมชั้น มัธยม ในอาชีวะใน วิทยาลัย และระดับมหาวิทยาลัย เพื่อให้เยาวชนเรียนในประเทศไม่ไปเรียนต่อต่างประเทศ

เพราะฉะนั้นศูนย์อิสลามศึกษาจะต้องเป็นศูนย์ที่บ่งบอกในรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่างสามัญและศาสนา และสามารถติดต่อกับประเทศอาหรับเพื่อขอรับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากประเทศดังกล่าว

อิมรอน มะลูลีม (2526:50-51) อิสลามศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นสิ่งที่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะต้องมีให้เกิดขึ้นในสังคมชายแดนภาคใต้ เนื่องจากสอดคล้องกับบริบทที่เป็นอยู่ของสังคมได้อย่างดี และสถาบันอิสลามศึกษาจะเป็นสถาบันหนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลด้านอิสลามศึกษาและความ

Prince of Songkla University Pattani Campus

เข้าใจเกี่ยวกับศาสนา และจะต้องเป็นการศึกษาอย่างกว้างขวาง คือจะต้องทำความเข้าใจภาษาองคัมภีร์อัลกุรอาน คือภาษาอาหรับให้ถ่องแท้ เพราะฉะนั้นประเด็นหลักของสถาบันคืออีกประเด็นหนึ่งคือการสอนภาษาอาหรับให้เป็นภาษาที่สามารถยอมรับในการสื่อสาร และสถาบันจะต้องไม่รีรอในการเปิดหลักสูตรภาษาอาหรับให้เป็นที่แพร่หลายในระดับอุดมศึกษา

ปรีดา ประพฤติชอบ (2526:53-55) การศึกษาในชุมชนมุสลิมในอดีตเป็นการศึกษาที่สมบูรณ์อยู่แล้ว เนื่องจากเป็นการศึกษาศาสนาที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมีทั้งวิชาฟิกฮ์ เตาฮีด หรือแม้กระทั่งวิชานะฮูและเซาะราฟ ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับหลักไวยกรณ์ในอาหรับเพื่อให้สามารถอ่านตำราศาสนาต่างๆ ที่เป็นภาษาอาหรับได้ แต่กระนั้นคนเหล่านั้นก็ยังทำประกอบอาชีพเหมือนเดิม ความยากจนในการดำเนินชีวิตก็ยังเหมือนเดิม

เมื่อโลกสมัยได้มีการเปลี่ยนแปลง เราจะทำอย่างไรให้วิชาเหล่านี้ที่มีอยู่ในสังคมสามารถเป็นหลักสูตรที่ใช้ศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ และเขาสามารถประกอบอาชีพด้วยความรู้ที่เขามี นี่คือสิ่งท้าทายที่ทางสถาบันจะต้องนำไปสานต่อ

ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2526:96) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสนับสนุนให้มีการสอนวิชาภาษาอาหรับเป็นวิชาเลือกของวิชาต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ปฐมบทของการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทางภาครัฐให้เหตุผลว่าควรจะมีสถาบันอิสลามศึกษาในหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นหน่วยงานที่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีการเริ่มต้นจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาขึ้น

สถาบันอิสลามศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ขึ้นตรงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยจัดตั้ง ณ วิทยาเขตปัตตานี โดยหลักการและเหตุผลดังนี้

จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมี จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สงขลาและสตูล ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทำให้ภูมิภาคนี้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่มีอยู่ในขณะนี้ และเป็นส่วนที่ค่อนข้างจะมีปัญหามากและสลับซับซ้อนยุ่งยากมากกว่าภาคอื่นๆ เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันหลายประการและเป็นปัญหาที่สะสมมานาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจสังคม หรือ

Prince of Songkla University Pattani Campus

สภาวะที่แตกต่างกันทางด้านการอยู่อาศัย ปัญหาศาสนาและภาษาเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุด จำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องได้รับการแก้ไข

การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาตินั้น จะต้องเน้นหนักทางด้านสังคมวิทยา จำเป็นต้องกระทำไปพร้อมกันทุกด้าน โดยอย่างยิ่งมาตรการพัฒนาการศึกษาที่ผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะยาวสำคัญคนในพื้นที่ เนื่องจากสาเหตุจากการไม่รู้หนังสือ

โครงการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา (2527:4-5) ได้กล่าวว่า จุดอ่อนของการรู้หนังสือ สืบเนื่องมาจากภาวะการเรียนภาษาไทยทั้งนี้เพราะประชาชนนิยมพูดภาษามลายูปัตตานีในประจำวันและไม่ค่อยชอบให้บุตรหลานได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสถานศึกษาของรัฐหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาลเท่าที่ควรเนื่องจากนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาของรัฐยังไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแต่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งแปรสภาพจากปอเนาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ทั้งนี้เพื่อจะได้เรียนรู้หลักการขั้นพื้นฐานของอิสลามอันเป็นอุดมการณ์สูงสุดของมุสลิมทุกคน จากการสำรวจของฝ่ายสำนักงานการศึกษาเอกชนประจำเขตการศึกษา 2 พบว่านักศึกษาที่ นับถือศาสนาอิสลามที่จบการศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 การศึกษาปี 2524 มีเพียงร้อยละ 32.47 ในขณะที่ร้อยละ 67.53 ของจำนวนนักศึกษาที่ศึกษาต่อจะเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามศึกษามีอัตราการศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธถึงร้อยละ 80. 28 โดยพบว่าการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาปี 2524 พบว่านักเรียนที่จบชั้นสูงสุดของวิชาสามัญศึกษาต่อในประเทศในระดับสูงขึ้นเพียงร้อยละ 27.12 โดยศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 19.73 เท่านั้น สำหรับผู้ที่เรียนจบวิชาชั้นสูงสุดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามศึกษาต่อวิชาศาสนาอิสลามให้สูงขึ้นแต่เนื่องจากยังไม่มีสถาบันการศึกษาทางศาสนาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จะสามารถรับนักศึกษาเหล่านี้เข้าศึกษาได้บวกกับความสามารถในการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอประสบปัญหาคุณภาพภาพการศึกษาและพื้นความรู้วิชาสามัญของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำทำให้ไม่สามารถสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐได้ และสาเหตุประการสำคัญคือหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับหลักสูตรการศึกษาและระเบียบวิธีการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐยังไม่สอดคล้องต่อกันทำให้ไม่สอบแข่งขันหรือไม่สามารถสอบแข่งขันเพื่อเข้า

ศึกษาต่อในสถาบันระดับอุดมศึกษาของรัฐภายในประเทศได้ทั้งนั้นผู้ที่สำเร็จการศึกษาขั้นสูงของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในต่อศึกษาต่อต่างประเทศร้อยละ 29.53 โดยจะมุ่งศึกษาในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางถึงร้อยละ 84.28

ด้วยเหตุนี้ สถาบันอิสลามศึกษาจึงเป็นสถานที่อำนวยประโยชน์ในการเป็นแหล่งของความรู้ทางศาสนาและภาษาอาหรับที่จะใช้ประโยชน์แก่ทางราชการและการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยเฉพาะกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้เป็นอย่างดี ทั้งจะเป็นศูนย์ค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนต่อในอนาคต

ดังนั้น การจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาปรึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นวิธีการที่ตรงตามหลักฐานของการพัฒนาชุมชนที่ยอมรับกันว่าเป็นวิธีการที่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมหรือแก้ไขปัญหาในสังคม

ทั้งนี้ การจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษามีวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. วัตถุประสงค์หลัก

1.1 เพื่อนำอัลอิสลามเป็นแนวทาง และบรรทัดฐานในการดำเนินงานของสถาบันอิสลามศึกษา

1.2 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 เพื่อเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของศาสนาอิสลาม

1.4 เพื่อพัฒนาผู้คนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ครบถ้วนด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ให้สามารถดำเนินชีวิตและเป็นคนมีค่าในสังคม

1.5 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีงามและความร่วมมือระหว่างผู้คนในชุมชนและในสังคมมุสลิมกับกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบของสังคมไทย

1.6 เพื่อความกลมเกลียวและบูรณาการแห่งชาติของประเทศ

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อบริการวิชาการด้านศาสนาแก่ชุมชน

2.2 เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้า และวิจัยทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับสังคมและศาสนาอิสลาม

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.3 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาอิสลาม รวมทั้งภาษาอาหรับแก่ภาครัและเอกชนในการติดต่อและเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม

2.4 เพื่อเป็นหน่วยงานที่สามารถประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการศาสนา และวัฒนธรรมอื่นๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กับองค์กรในภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในและต่างประเทศ

2.5 เพื่อผลิตกำลังคนให้มีความรู้ทางอิสลามศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ

2.6 เพื่อผลิตบัณฑิตตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไปให้มีความรู้ ความสามารถสาขาอิสลามศึกษา

จากวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่า จะพบว่า สถาบันอิสลามศึกษาได้กำหนดให้องค์กรเป็นแหล่งของความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับแก่ภาครัฐและเอกชนในการติดต่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม และเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์เฉพาะที่ทางสถาบันจะต้องดำเนินการต่อไป

หลังจากมีการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาแล้ว ทางคณะดำเนินงาน ได้แสดงจุดยืนที่ต้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันอิสลามศึกษาเป็นวิทยาลัยอิสลามศึกษา เนื่องจากสถาบันไม่สามารถผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมได้ซึ่งแตกต่างจากการเป็นวิทยาลัย ที่สามารถตอบโจทย์ของสังคมได้

วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดตั้งเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2532 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การศึกษาด้านต่างๆ การค้นคว้ารวมทั้งการวิจัยด้านวิชาการและศิลปะวิทยาการเกี่ยวกับอิสลามทั้งนี้ ยังรวมถึงการบริการวิชาการแก่ชุมชนรอบข้าง รวมทั้งผลิตบัณฑิตทางด้านอิสลามศึกษา โดยวิทยาลัยอิสลามศึกษายังได้นึกถึงความสำคัญของการเรียน โดยเฉพาะในด้านภาษาอาหรับที่จะต้องควบคู่ไปกับศาสตร์ต่างๆและเพื่อบ่งชี้ว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษานั้นก็มีความสามารถที่เต็มไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่สามารถสอนได้ดีไม่แพ้กับประเทศแถบตะวันออกกลาง จึงทำให้มีการวางหลักสูตรรวมทั้งบทบาทต่างๆในด้านการพัฒนาภาษาอาหรับเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไปนั้น เข้าใจในภาษาอาหรับสามารถที่จะอ่านตำราอาหรับได้จึงนำมาซึ่งความรู้ที่รู้แจ้งในศาสตร์ต่างๆรวมทั้งความสามารถที่จะประกอบอาชีพได้อย่างสุจริตในอนาคตได้สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดีแก่ผู้ที่สนใจด้วยทั้งสิ้น และโดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมในด้านภาษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนต่อไป

Prince of Songkla University Pattani Campus

สุจิตรา หยงสตาร์ (2556:114-115) ได้ทำการวิจัยภายใต้หัวข้ออนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2564) ซึ่งพบว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรจะพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมที่สามารถพัฒนาหรือเพิ่มศักยภาพนักศึกษาและกิจการนักศึกษาในด้านวิชาการ ภาษา และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่หลายหลายเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถาบันการศึกษาอื่นๆได้

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา ตลอดจนนโยบายของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่มีต่อภาษาอาหรับ ตลอดจนผลของการวิจัยเรื่องอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2564) ที่วิทยาลัยอิสลามศึกษาจะต้องพัฒนานักศึกษาในด้านภาษาอาหรับ จึงเป็นที่มาของหัวข้อวิจัยที่กล่าวถึง สภาพ ปัญหาและและแนวทางการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับ : กรณีศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดิษ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกุรอาน

จากการศึกษาอัลกุรอานไม่พบโองการที่ชัดเจนและกระจ่างแจ้งถึงบทบัญญัติที่สั่งให้มุสลิมนั้นศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจในภาษาอาหรับเพื่อสอดคล้องกับการเข้าใจอัลอิสลาม อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบในการไขว่คว้าเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆ ที่เป็นองค์ความรู้ของอิสลามนั้นก็มาจากรากฐานที่ว่ายิ่งรู้ภาษาอาหรับก็ยิ่งเข้าใจอิสลามมากขึ้นซึ่งมีอายะฮฺที่ปรากฏดังนี้

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾

(سورة العلق:من آية1)

ความว่า "จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด"

(สูเราะฮฺอัลอะลักก:อายะฮฺ 1)

อายะฮฺข้างต้นเป็นปฐมบทของศาสนาอิสลามที่ได้ถูกทรงประทานลงมาในเชิงความหมายที่มีการสนับสนุนให้อ่านให้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับอัลอิสลามและเกี่ยวกับอัลลอฮฺ ﷻ เป็นอายะฮฺที่สนับสนุนให้มุสลิมคนๆหนึ่งต้องสลัดตัวเองจากความไม่รู้สู่การเป็นผู้รู้ อย่างไรก็ตาม จากอายะฮฺ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ข้างต้นก็ยังไม่ได้ดีเป็นอายะฮฺที่เจาะจงให้มุสลิมนั้นศึกษาภาษาอาหรับแต่อย่างใดแต่ก็ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างแนบแน่น เนื่องจากการสนับสนุนการเรียนรู้และการอ่านนั้นย่อมหมายความว่าก็เป็นการสนับสนุนให้ศึกษาภาษาอาหรับด้วยเช่นกัน

ด้วยการอ่านทำให้มนุษย์คนๆหนึ่งสามารถเข้าใจอิสลามได้มากขึ้นด้วยการอ่านทำให้คนๆหนึ่งเปลี่ยนแปลงตนเองจากกลุ่มผู้ที่ไม่รู้สู่กลุ่มผู้รู้และด้วยการอ่านทำให้เขาผู้นั้นได้รับการยกระดับจาก อัลลอฮฺ ﷻ เป็นผู้ที่ทรงคุณค่าที่สุดในบรรดากลุ่มชนที่ไม่มีซึ่งความรู้

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

(سورة الزخرف:من آية 3)

ความว่า "แท้จริงเราได้ทำให้คัมภีร์อัลกุรอานเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเจ้าจะได้ใช้สติปัญญา"

สูเราะฮฺอัซซุครุฟ:อายะฮฺ 3)

Majmūʿah min al-ʿulamā, bīishrāf al-Buḥūth al-I,slamiyah bi al-Azhar (1993:9/784) ได้ให้คำอธิบายซึ่งมีใจความว่า "อายะฮฺดังกล่าวนั้นเปรียบเสมือนเป็นการสาบานของอัลลอฮฺ ﷻ ที่พระองค์ได้ส่งอัลกุรอานลงมาด้วยภาษาของพวกเขา (ภาษาอาหรับ) ด้วยเหตุผลนั่นก็คือเพื่อที่ให้พวกเขาเหล่านั้นเข้าใจในสิ่งที่ถูกส่งลงมาและทั้งนี้เพื่อที่จะได้เชิญชวนพวกเขาเหล่านั้นสู่อีมานที่แท้จริงและปฏิบัติตามสิ่งที่ถูกส่งลงมา"

Ibn Kathīr (1999:7/218) ได้ให้คำอธิบายซึ่งมีใจความว่า "อายะฮฺดังกล่าวนั้นอัลกุรอานเป็นการส่งลงมาด้วยภาษาอาหรับที่กระจ่างแจ้งและชัดเจนเพื่อที่พวกเขาเหล่านั้นจะได้เข้าใจและจัดการกับสิ่งที่ถูกประทานลงได้อย่างถูกต้อง"

ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่าอายะฮฺข้างต้น อัลลอฮฺ ﷻ ได้บ่งบอกว่าพระองค์ได้ทรงส่งอัลกุรอานลงมาด้วยภาษาอาหรับ เพื่อพวกกุรอยซ์ในสมัยนั้นเข้าใจได้ง่ายเนื่องด้วยสภาพสังคมสมัยดังกล่าวใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ถ้าหากว่าหัวใจนั้นยอมรับในสิ่งที่ถูกอ่านและสิ่งที่ได้ฟัง แน่แท้ว่าพวกเขาจะพบกับความถูกต้องเสมอ เนื่องจากว่าวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ส่งอัลกุรอานลงมานั้นก็คือการนำพาชาวอาหรับสมัยนั้นและมนุษยชาติทั้งหลายหลุดพ้นจากสิ่งมืดมิดสู่แสงสว่างและเส้นทางที่ถูกต้อง

Prince of Songkla University Pattani Campus

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾

(سورة طه: من آية 113)

ความว่า "และเช่นนั้นแหละเราได้ให้อัลกุรอานเป็นภาษาอาหรับลงมาแก่เขาและเราได้กล่าวซ้ำในนั้นซึ่งข้อตักเตือนเพื่อว่าพวกเขาจะมีความยำเกรงหรือเกิดข้อเตือนใจแก่พวกเขา"

(สูเราะฮฺฏอฮา:อายะฮฺ 113)

Jiwād 'Alī (2001:16/175) ได้กล่าวซึ่งมีใจความว่า "คำพูดคำจาที่ถูกส่งลงมานั้นถูกส่งลงมาด้วยภาษาอาหรับที่มีความกระจ่างแจ้งทั้งหมดและคลอบคุลม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการอธิบายที่ชัดเจนยิ่งและสามารถย้อนกลับไปหาความถูกต้องเมื่อคนๆหนึ่งต้องการหาความถูกต้อง"

อายะฮฺข้างต้นยังบ่งชี้ถึงการลงมาของอัลกุรอานที่ลงมาด้วยภาษาอาหรับซึ่งเป็นแนวทางป้องกันการกุฟุรและการฝ่าฝืนหรือเกิดข้อเตือนใจขึ้นในจิตใจของพวกเขาและพวกเขาก็จะปฏิบัติตามข้อใช้และปลีกตัวให้ห่างจากข้อห้าม

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้อีกว่า

﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾

(سورة الزمر: من آية 28)

ความว่า "กุรอานเป็นภาษาอาหรับไม่มีการคดเคี้ยวเพื่อพวกเขาจะได้ยำเกรง"

(สูเราะฮฺอัซซุมัร:อายะฮฺ 28)

Abū Manṣūr al-Māturīdy (2005:8/678) ได้กล่าวซึ่งมีใจความว่า "แท้ที่จริงแล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งอัลกุรอานลงมาด้วยภาษาอาหรับเพื่อที่ให้พวกเขาเหล่านั้นเข้าใจและทำความรู้จักกับอัลกุรอาน และอัลกุรอานนั้นก็ไม่ได้เอียงและผิดเพี้ยนไปจากความสัตย์จริง ทั้งนี้เพื่อพวกเขาเหล่านั้นจะได้เป็นผู้ศรัทธา ซึ่งการส่งอัลกุรอานลงมายังเหมือนกันส่งท่านนบีหรือรอซูลลงมา ซึ่งการส่งนบีลงมาก็จะไม่ส่งลงมา ยกเว้นส่งลงมาในกลุ่มชนที่พูดด้วยภาษาเดียวกัน"

Prince of Songkla University Pattani Campus

อายะฮฺดังกล่าวยังเป็นการบ่งชี้ถึงการที่ว่าอัลกุรอานได้ถูกส่งลงมาเป็นภาษาอาหรับ ซึ่งไม่มีข้อแตกต่างและข้อขัดแย้งใดๆ เพื่อที่พวกเขา (ชนยุคสมัยนั้น) จะได้มีความเข้าใจและมีความยำเกรง อีกทั้งยังเป็นสิ่งยืดเหนี่ยวเพื่อที่พวกเขาจะได้ปลีกตัวให้ห่างจากสิ่งที่หะรอม ทั้งนี้โดยความหมายรวมแล้วก็เป็นตัวบ่งชี้ว่า การที่จะเข้าใจหลักการอิสลามรวมทั้งบทบัญญัติต่างๆ ก็จะต้องมีพื้นฐานบนความรู้ของภาษาอาหรับเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้เข้าใจหลักการ ณ จุดๆ นั้นอย่างกระจ่างแจ้ง

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงตรัสไว้อีกว่า

﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

(سورة فصلت: من آية 3)

ความว่า คัมภีร์ซึ่งอายะฮฺทั้งหลายได้ให้คำอธิบายไว้อย่างละเอียด เป็นอัลกุรอานภาษาอาหรับสำหรับหมู่ชนที่มีความรู้

(สูเราะฮฺฟุศศิลัต:อายะฮฺ 3)

จากอายะฮฺข้างต้นสมาพันธ์อุละมาอฺอัลอัซฮัร (1993:8/675) ได้ให้ข้อสรุปซึ่งมีใจความว่า “อัลกุรอานคือคัมภีร์แห่งการอธิบายและมีลักษณะพิเศษรวมทั้งนำมาซึ่งคำอธิบายที่ละเอียดในความหมายที่แตกต่างกันออกไป และด้วยภาษาอาหรับเมื่อพวกเขาเหล่านั้นอ่านแล้วก็สามารถปฏิบัติได้เลย”

เมื่อมองถึงบทข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าคำอธิบายต่างๆ นานาประการได้กล่าวอย่างถี่ถ้วนด้วยภาษาอาหรับเท่านั้นซึ่งมีไว้สำหรับหมู่ชนที่มีความรู้ซึ่งก็หมายความว่าการที่จะรู้ถึงสิ่งต่างๆอย่างละเอียดคนๆนั้นจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และพื้นฐานภาษาอาหรับซึ่งก็มีความหมายอีกนัยยะหนึ่งก็คือเขาจำเป็นที่จะต้องเรียนและมีความรู้ด้านภาษาอาหรับ เนื่องจากอัลกุรอานนั้นเป็นทางนำ แสงสว่างและสิ่งแบ่งแยกระหว่างความจริงและความเท็จและการที่จะเข้าถึงสิ่งเหล่านั้นก็ต้องเรียนรู้ด้วยภาษาอาหรับ เพราะฉะนั้นการเรียนรู้ภาษาอาหรับที่ถือว่าเป็นสะพานเชื่อมระหว่างกันจึงเป็นการเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าที่สุด

1.2.1 อัลหะดีษ

อิสลามถูกทำให้สมบูรณ์แบบด้วยสามประการด้วยกันนั่นก็คืออัลกุรอานที่ถูกส่งลงมาเพื่อให้เป็นแนวทางชี้นำสำหรับมนุษยชาติและการเกิดมาของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ที่นำมาซึ่งความกระจ่างของการอธิบายหลักการอัลกุรอานให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้นและสุดท้ายนั่นก็คือการอิจติฮาดของ

บรรดาชาวสลัฟที่มาให้ความกระจ่างอีกขั้นหนึ่งในหลักการใดๆก็ตามที่เป็นเหตุการณ์ร่วมสมัยในยุคของเขาเหล่านั้น

ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้อธิบายถึงแนวทางต่างๆที่จะทำให้รู้จักอัลลอฮฺ ﷻ มากขึ้น หนึ่งในนั้นก็คือการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในศาสตร์ใดก็ตามซึ่งมีปรากฏอัลหะดิษ ดังต่อไปนี้

ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า

((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ))

(أخرجه ابن ماجه:1/81)

ความว่า "การศึกษาหาความรู้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมุสลิม"

(บันทึกโดย Ibn Mājah, nd :1/18)

ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้กำชับและให้ความสำคัญของการเรียนรู้โดยเฉพาะในศาสตร์ต่างๆไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับทางโลกและศาสตร์ที่มาจากอัลกุรอาน เนื่องจากความรู้เหล่านี้สามารถเป็นสิ่งชี้ทางสำหรับตัวของผู้เรียน รวมถึงคนรอบข้างให้ทรงไว้ซึ่งความถูกต้องที่ถูกยอมรับ ณ อัลลอฮฺ ﷻ ด้วยเหตุนี้จึงมีหลายๆหะดิษด้วยกันที่ได้กล่าวออกมาในเชิงความสำคัญของภาษาอาหรับ

นอกจากคำพูดของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ที่ได้กล่าวออกมาในเชิงสื่อถึงความสำคัญของภาษาอาหรับแล้วยังมีคำพูดที่เป็นเชิงสนับสนุนจากบรรดาเซาะฮาบะฮฺของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ที่ได้กล่าวออกมาซึ่งตามทัศนะของอุลามะอฺอัลหะดิษถือว่าในเชิงของความหมายของอัลหะดิษคือ

ท่านอุมัร อิบนุอัลคอฏฏ๊อบ

«تعلّموا العربيةَ؛ فإنها من دينِكم، وتعلّموا الفرائضَ؛ فإنها من دينكم»

ความว่า "พวกท่านจงศึกษาภาษาอาหรับเนื่องจากภาษาอาหรับนั้นเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาของพวกเจ้าและจงศึกษาเกี่ยวกับอัลฟะรออิฎเนื่องจากอัลฟะรออิฎนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของศาสนาของพวกเจ้า"

1.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสืบหา ค้นคว้าตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยพบว่า มีหนังสือ

มากมายที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอาหรับ รวมทั้งบทบาทต่างๆของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในการพัฒนาตนเองด้านภาษาอาหรับ ซึ่งมีดังนี้

1.2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

Abū Sahl Ṣāliḥ ʻAlī al-ʻAawd (1416:1/48) ได้อธิบายถึงคำพูดของท่านอิบนุตัยมิยะฮฺที่ท่านได้กล่าวว่าแท้ที่จริงแล้วในขณะที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งอัลกุรอานลงมาด้วยภาษาอาหรับและได้ส่งท่านนบี ﷺ ที่มาสอนอัลกุรอานและฮิกมะฮฺนั้นก็ด้วยภาษาอาหรับและได้ส่งบรรดามุอมินกลุ่มแรกที่เข้าอิสลามนั้นก็พูดคุยกับภาษานี้ และไม่เจอหนทางใดเลยที่จะเข้าใจศาสนาและรู้จักศาสนาได้อย่างเที่ยงตรงนอกเสียเกิดจากการเกิดความข้าใจด้วยภาษาอาหรับ ดังนั้นการเข้าใจภาษาอาหรับจึงเปรียบเสมือนเป็นการเข้าใจศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

Fakhr al-Dīn al-Rāzī (1997:1/203) ได้กล่าวว่า แท้ที่จริงแล้วแหล่งอ้างอิงในการที่จะทำให้รู้จักกับอัลกุรอาน และสิ่งที่ได้ถูกกล่าวในนั้น ได้ถูกกล่าวไว้ด้วยภาษาอาหรับซึ่งมีทั้งด้านนาฮูและซอรัฟอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นการที่จะได้ความรู้ของชารีอะฮฺก็ได้ด้วยภาษาอาหรับ ในเมื่อการเรียนรู้ศาสนาเป็นสิ่งวาญิบแล้วไซร้ การเรียนภาษาอาหรับก็เป็นสิ่งวาญิบด้วยเช่นกัน

al-Sayūty (1998:1/272) ได้กล่าวว่า ภาษานี้เป็นภาษาพูดของชาวสวรรค์

Ibn Taimiyah (1/91) ได้กล่าวว่า แท้ที่จริงแล้วภาษาอาหรับเป็นสัญลักษณ์ของศาสนาอิสลามและประชาชาติมุสลิม เนื่องจากภาษาอาหรับจะทำให้ประชาชาติมุสลิมเข้าใจความหมายของอัลกุรอาน ซุนนะฮฺและคำพูดของบรรดาชาวสลัฟได้ง่ายขึ้น จงรู้เถอะว่าแท้ที่จริงแล้วภาษาอาหรับนั้นสามารถเพิ่มพูนความคิด สติปัญญา อุปนิสัยและศาสนาในตัวเราได้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่หนักแน่นมากในการอธิบายสิ่งต่างๆและเป็นหลักฐานเช่นกันในการเปรียบเสมือนกับบรรดาเซาะฮาบะฮฺและบรรดาตาบิอีน[11] ที่สามารถเปรียบเทียบในด้านการเพิ่มพูนของสติปัญญาศาสนาและอุปนิสัยในตัวพวกเขาเหล่านั้น

IbnTaimiyah al-ḥarānī (1995:32/252) ได้กล่าวว่า จงรู้ไว้เถอะว่าการเรียนรู้ภาษาอาหรับและการค้นคว้าความรู้ด้านภาษาอาหรับนั้นเป็นฟัรฎูกิฟายะฮฺ แท้ที่จริงแล้วบรรดาชาวสลัฟได้สอนบรรดาบุตรของพวกเขาเพื่อป้องกันความผิดพลาดของภาษาอาหรับ ด้วยเหตุนี้พวก

---

[11] อับดุลเลาะ การีนา, 2551:123 ได้ให้ความหมายของตาบิอีนว่า ตาบิอีนคือผู้ที่อยู่ร่วมสมัย พบเห็นกับบรรดาเศาะหาบะฮฺของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ และเสียชีวิตในสภาพเป็นมุสลิม

เราจึงสั่งแก่บุตรของพวกเราและสนับสนุนบุตรของพวกเราในด้านการท่องศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอาหรับต่างๆเพื่อที่พวกเรานั้นจะได้เข้าใจแนวทางของอัลกุรอานรวมทั้งอัลซุนนะฮฺมากขึ้น

Abū Bilāl (1/28) ได้อ้างคำพูดของท่านอิบนุตัยมิยะฮฺที่ท่านได้กล่าวว่าแท้ที่จริงนั้นตัวตนของภาษาอาหรับนั้นเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนานั้นเป็นสิ่งที่วาญิบและในเมื่อการเข้าใจอัลกุรอานและอัลซุนนะฮฺเป็นฟัรฎูแล้วซึ่งไม่สามารถที่จะเข้าใจอัลกุรอานและอัลซุนนะฮฺได้นอกจากการทำความเข้าใจภาษาอาหรับเพราะฉะนั้นการที่ไม่สามารถทำให้สิ่งวาญิบเติมเต็มนอกจากสิ่งนั้น สิ่งนั้นก็ถือว่าเป็นวาญิบ

al-Sayūṭy (1998:2/260) ไม่มีข้อสงสัยเลยว่าการเรียนรู้ภาษาอาหรับนั้นเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาเนื่องจากมันเป็นฟัรฎูกิฟายะฮฺเพราะด้วยภาษานี้ทำให้เรารู้ถึงความหมายของอัลกุรอานและอัลซุนนะฮฺ

ดังนั้น จากความหมายและคำนิยามถึงความสำคัญของภาษาอาหรับที่อุละมาอฺอิสลามได้ให้คำนิยาม เป็นสิ่งที่สามารถให้ความเห็นว่าศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับเป็นสิ่งที่ต้องคู่กัน

1.2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kader Sa-ah (2010:1) ได้กล่าวซึ่งมีใจความว่า "ภาษาอาหรับนั้นได้เป็นภาษาของศาสนาและเป็นภาษาของศาสตร์ต่างๆ ภาษาอาหรับเป็นส่วนหนึ่งในการทำอิบาดะฮฺต่ออัลลอฮฺ ﷻ และเป็นวิธีการสำหรับเข้าใจหลักการสอนของอิสลาม ด้วยเหตุนี้ จึงพบว่ามีสถาบันการศึกษาอิสลามที่ถูกสร้างขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นสถานที่ในการเผยแพร่ความรู้ด้านภาษาอาหรับ ซึ่งส่วนหนึ่งก็อาจจะด้วยเพราะความยิ่งใหญ่ของภาษาอาหรับและความเป็นอิทธิพลในด้านการศึกษาของอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเราจะเห็นว่ามีทั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปอเนาะดาตีกา หรือแม้แต่ในระดับมหาวิทยาลัยเอง ทั้งหมดนี้ก็มีเป้าหมายอันเดียวกัน นั่นก็คือเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในสิ่งที่อิสลามได้เรียกร้องและเพื่อเข้าใจอิสลามถึงแม้ว่าจะมีความหลายหลายในขั้นตอนการสอนก็ตามที่ทำการเปิดการเรียนการสอนด้านภาษาอาหรับ"

อัฮมัดซากี มาหามะ (2551:1-3) ได้กล่าวว่า ภาษาอาหรับถือว่าเป็นภาษาที่มีความสำคัญ มุสลิมทุกคนนั้นจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติศาสนกิจตรงตามอัลกุรอานและอัลหะดิษ แต่กระนั้นการเรียนการสอนระหว่างผู้สอนและผู้ถูกสอนก็จะต้องสอดคล้อง

Prince of Songkla University Pattani Campus

กัน มีความสัมพันธ์กันด้วยโดยไม่ได้ถือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ถูกเสมอและจะต้องใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อที่จะได้สร้างกระบนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมได้

สุจิตรา หยงสตาร์ (2556:35) ได้ทำวิจัยเรื่องอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในทศวรรษหน้า 2555-2564 พบว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่ส่งเสริมและอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของสถาบันเป็นแหล่งอ้างอิงของทางวิชาการการให้คำปรึกษาการจัดอบรมต่างๆ (รวมถึงอบรมภาษาอาหรับด้วย) การอบรมในสาขาที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนทั้งนี้เพื่อยกระดับการศึกษาและการแก้ปัญหาของชุมชนในการศึกษา

นาซีมะห์ อาลีและคณะ (2556:34) ได้ทำวิจัยเรื่องบทบาทวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้มีวิสัยทัศน์ในการเข้าสู่ความเป็นนานาชาติจึงได้เปิดสาขาวิชาอิสลามศึกษาหลักสูตรนานาชาติ ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาโดยใช้ภาษาอาหรับเป็นหลักในการเรียนการสอน

อัซมัต ลูโบะเด็ง (2559:3) โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ต้องการศึกษาอิสลามและการปฏิบัติตัวในการเป็นมุสลิมที่ถูกต้องนั้นจะต้องมีความเข้าใจหรือความรู้ด้านภาษาอาหรับอย่างดี เพราะคำสอนในอัลกุรอานถูกกล่าวด้วยภาษาอาหรับ หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า ภาษาอาหรับไม่ได้เป็นภาษาของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นภาษาของทุกคนที่จะต้องเรียนรู้เพื่อที่จะศึกษาหลักของอิสลาม

อณัส อมาตยกุล (23:2/138-139) ได้กล่าวว่า ภาษาอาหรับเป็นภาษาสากลหนึ่งของโลกโดยใช้เป็นภาษากลางของประเทศสมาชิกสันนิบาตอาหรับและที่สำคัญอย่างยิ่ง และเป็นภาษาของอัลกุรอานและอัลหะดิษ ทั้งนี้ อัลกุรอานที่ถูกกล่าวด้วยภาษาอาหรับนั้นเป็นแม่บทของภาษาศาสตร์อีกด้วย เพราะฉะนั้น การที่คนเราจะเข้าใจอัลกุรอานและภาษาอื่นๆได้นั้นก็ต้องกลับไปเรียนขนานกับภาษาอาหรับ ด้วยเหตุนี้เราจึงจะเห็นว่าในปัจจุบันมีสถาบันศึกษามากมายไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรือแม้แต่สถาบันกวดวิชาที่เปิดการเรียนการสอนเชิงพัฒนาและเปิดหลักสูตรภาษาอาหรับซึ่งจะเห็นได้ว่ามีจำนวนมากเลยทีเดียว

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้

Prince of Songkla University Pattani Campus

JOHN F.KENNEDY LIBRARY
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY
PATTANI THAILAND

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.3.2 เพื่อศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.4.1 ได้ทราบถึงสภาพการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.4.2 ได้ทราบถึงปัญหาในการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.4.3 ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prince of Songkla University Pattani Campus

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึง สภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตต่างๆ ออกเป็นรายการดังต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.1.1 ศึกษาหลักสูตร รายวิชาในสาขาวิชาต่างๆที่ถูกสอนหรือเรียนด้วยภาษาอาหรับ

1.5.1.2 ศึกษาโครงการต่างๆ ของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่สนับสนุนโดยรัฐบาลและองค์กรต่างๆ ซึ่งเป็นโครงการที่สื่อถึงการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ว
1626
2562

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มของประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้น ดังนี้

1.5.2.1 ผู้บริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา จำนวน 3 คน

1.5.2.2 คณาจารย์ที่เป็นผู้สอนประจำสาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอนด้วยภาษาอาหรับและคณาจารย์ที่รับหน้าที่สอนวิชาภาษาอาหรับโดยตรง จำนวน 4 คน

1.5.2.3 นักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา ทั้งนี้ จะเจาะจงในส่วนของนักศึกษาสาขาวิชาอิสลามศึกษาหลักสูตรนานาชาติเป็นกลุ่มประชากรหลัก จำนวน 13 คน

1.5.2.4 ผู้รับผิดชอบโครงการต่างๆของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่เป็นโครงการเชิงส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับ จำนวน 6 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตช่วงเวลาของข้อมูลที่ผู้วิจัยสนใจที่จะทำวิจัยนั่นก็คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2557-2561 เท่านั้น ซึ่งจะไม่มีการเก็บข้อมูลก่อนหรือหลังจากนั้น

1.5.4 กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดต่างๆ ที่จะใช้ในการดำเนินการวิจัยโดยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา คือการเป็นแหล่งของความรู้ของศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับแก่ภาครัฐและเอกชนในการติดต่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม ด้วยเหตุนี้ สภาพต่างๆ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่สามารถตอบโจทย์การส่งเสริมการใช้ภาษาอาหรับได้และเป็นผลที่นำมาเป็นกรอกแนวคิดที่ผู้วิจัยเลือกใช้

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

วิทยาลัยอิสลามศึกษาหมายถึง วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สาขาวิชาหมายถึงสาขาวิชาจำนวน 6 สาขาวิชาของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่ได้เปิดการเรียนการสอน

Prince of Songkla University Pattani Campus

หลักสูตรหมายถึงหลักสูตรทั่วไปที่ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอน และหลักสูตรพิเศษที่ใช้ภาษาอาหรับและอังกฤษในการเรียนการสอน

โครงการหมายถึงโครงการกหรือกิจกรรมๆหนึ่งของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่ได้รับการอนุมัติจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในแง่ของการจัดการและได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลไทยในแง่ของงบประมาณ

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1.7.1 อายะฮฺอัลกุรอานใช้ตัวพิมพ์ Traditional Arabic ขนาดตัวอักษรที่ใช้คือ16

1.7.2 การแปลความหมายของอายะฮฺอัลกุรอานเป็นภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยใช้อัลกุรอานแปลไทยฉบับสมาคมนักศึกษาเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย

1.7.3 การปริวรรตอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นั้นใช้รูปแบบของบัณฑิตศึกษาประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษาปี2559 ในการปริวรรตตัวอักษรจากภาษาอาหรับ-ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ-ภาษาไทย

1.7.4 การอ้างอิงอายะฮฺอัลกุรอานนั้น ผู้วิจัยจะอ้างอิงโดยการระบุชื่อสูเราะฮฺ ตามด้วยลำดับของอายะฮฺ ตัวอย่างเช่น (อัลฟาลัค: 1) หมายความว่า สูเราะฮฺอัลฟาลัค อายะฮฺที่ 1

1.7.5 การอ้างอิงหะดิษต่างๆนั้น ผู้วิจัยจะอ้างอิงตามวิธีการอ้างอิงของอะฮฺลุลหะดิษเนื่องจากการอ้างอิงมีความแตกต่างกันออกไปของแต่ละผู้บันทึก

1.7.6 การอ้างอิงบทความอื่นๆ นอกเหนือจากอัลกุรอานและอัลหะดิษนั้น ผู้วิจัยจะไม่ทำการคัดลอกข้อความมาทั้งหมด แต่ทั้งนี้ ก็ยังคงไว้ซึ่งความหมายและใจความสำคัญเดิมเอาไว้ โดยผู้วิจัยจะอ้างอิงแบบนามปี โดยจะระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์และเลขหน้าหนังสือ ตัวอย่างเช่น กาเดร์ สะอะ, 2010 : 23)

1.7.7 วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นการวิจัยถึงบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาเท่านั้นแต่อยากจะสอดแทรกหลักการและวิธีการของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่างๆด้วย

Prince of Songkla University Pattani Campus

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยได้กำหนดใช้สัญลักษณ์ต่างๆสืบเนื่องจากเป็นสัญลักษณ์เฉพาะเท่านั้นซึ่งได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

1.8.1 ผู้วิจัยจะใช้สัญลักษณ์ ﷻ หลังจากคำว่าอัลลอฮฺ ซึ่งเป็นศัพท์ภาษาอาหรับหมายความว่าผู้ทรงมหาบริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง

1.8.2 ผู้วิจัยจะใช้สัญลักษณ์ ﷺ หลังจากคำว่านะบีมุหัมมัดหรือเราะสูลุลลอฮฺ ซึ่งเป็นศัพท์ภาษาอาหรับหมายความว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงสรรเสริญและให้ความสันติแก่ท่าน

1.8.3 หลังจากชื่อของบรรดานะบีคนใดคนหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เมื่อถูกกล่าวด้วยชื่อเดียวนั้นผู้วิจัยจะใช้สัญลักษณ์ ﷺ ซึ่งหมายความว่าความสันติจงมีแด่เขา

1.8.4 หลังจากชื่อของบรรดาเศาะหะบะฮฺคนใดคนหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เมื่อถูกกล่าวด้วยชื่อเดียวเท่านั้นและบิดาของเขาไม่ได้จัดอยู่ในบรรดาของเศาะหะบะฮฺผู้วิจัยจะใช้สัญลักษณ์ ﷺ ซึ่งเป็นศัพท์ภาษาอาหรับหมายความว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงพอพระทัยต่อเขา

1.8.5 หลังจากชื่อของบรรดาเศาะหะบะฮฺที่ได้ถูกกล่าวไว้ตั้งแต่สามคนขึ้นไปในประโยคเดียวกันที่ได้เขียนไว้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้เขียนจะใช้สัญลักษณ์ ﷺ ซึ่งเป็นภาษาอาหรับหมายความว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงพอพระทัยสำหรับพวกเขา

1.8.6 สำหรับอายะฮฺอัลกุรอานในแต่ละอายะฮฺ ผู้วิจัยจะใช้วงเล็บปีกกา ﴿...﴾

1.8.7 สำหรับตัวบทของอัลหะดิษผู้วิจัยจะใช้วงเล็บคู่ ((...))

1.8.8 ผู้วิจัยจะใช้เครื่องหมายอัญประกาศ"..." สำหรับการแปลความหมายของอายะฮฺอัลกุรอานและอัลหะดิษต่างๆ

Prince of Songkla University Pattani Campus